

Lausunto Lielahdi-Lakiala kaksoisraide, yleissuunnitelma

TRE:2754/08.01.02/2025

YLEISKAAVOITUS

Suunnitellun rataosuuden kohdalla on voimassa Kantakaupungin yleiskaava 2040 (lainvoimainen 20.1.2020) ja sitä täydentävät valtuustokausien 2017-2021 ja 2021-2025 vaiheyleiskaavat. Vaiheyleiskaavat ovat tulleet voimaan 9.6.2023 ja 8.7.2025. Seuraavassa on selostettu alueella voimassa olevat yleiskaavamerkinnot ja -määräykset.

Rata on yleiskaavassa osoitettu merkinnällä kehitettävä rautatie. Kaavamääräyksen mukaan rautatiealueeseen rajautuvissa maankäyttöhankkeissa tulee huomioida tunnistettujen lisäraidetarpeiden aiheuttamat tilavaraukset. Rata-alueeseen rajautuu yleiskaavassa olemassa olevan ja kehittyvän maankäytön aluevarauksia. Yleiskaavassa on Lielahden osoitettu uusi henkilöliikenteen asema. Kaavamääräyksen mukaan uuden aseman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota rataverkon toimivuuden ja kehittämismahdollisuuksien turvaamiseen. Aseman seutua kehitetään monipuolisena asumisen, palvelujen ja työssäkäynnin alueena. Asemalle johtavia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä kehitetään. Yleiskaavan ohjeellinen raitiotie merkintä risteää päärataa koskevan merkinnän kanssa Tampereen ja Ylöjärven rajaseudulla.

Yleiskaavan ohjeellinen viherverkoston yhteystarvealue merkintä rata-alueen kohdalla on päällekkäinen merkintä pääradan ja Porinradan risteyskohdassa. Kaavamääräyksen mukaan aluetta suunniteltaessa tulee kehittää virkistysyhteyksien toimivuutta, viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä ottaa huomioon toimivien ekologisten yhteyksien ja virkistysyhteyksien kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon. Ohjeellista merkintää tarkentavat virkistysyhteystarve- ja vahvistettavat puustoinen ekologinen yhteys -merkinnät, jotka risteävät pääradan kanssa. Virkistysyhteystarve-merkintä on yleiskaavassa osoitettu Lielahden voimalaitoksen ja Lielahdenkadun kohdalle. Kaavamerkinnän mukaan uusi viheralueiden välinen virkistysyhteys tulee kehittää luonnon monimuotoisuutta tukevana ja latvuspeitteeltään yhtenäisenä. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen. Vahvistettava puustoinen ekologinen yhteys on yleiskaavassa osoitettu Energiakadun kohdalle. Kaavamääräyksen mukaan alueen puustoinen yhteys on turvattava ja kehitettävä latvuspeitteeltään yhtenäiseksi.

Lielahden asema on yleiskaavassa osoitettu valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö tai kohde -merkinällä. Kaavamääräyksen mukaan alueella tapahtuva kehittäminen on sovitettava arvokkaan kulttuuriympäristön vaatimuksiin. Rata-alue rajautuu yleiskaavassa Epilänharjun pohjoispuolella n. 700 matkalla valtakunnallisesti arvokas maisema-alue-merkintään. Alueen suunnittelussa on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät maisema-arvot säilyvät.

Rata-alue sijoittuu n. 2 km matkalta yleiskaavassa osoitetulle pohjavesialueelle. Kaavamääräyksen mukaan aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava ja toteutettava niin, etteivät ne heikennä pohjaveden laatua tai vähennä pohjaveden antoisuutta. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, joista voi

aiheutua pohjaveden pilaantumisvaaraa. Pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi puhtaat hulevedet on imeytettävä maaperään ja suosittava läpäiseviä pintoja. Likaisia hulevesiä ei saa imeyttää pohjavesialueella vaan ne tulee johtaa alueen ulkopuolelle. Hulevedet on johdettava pois pohjavesialueille sijoituvilta liikennealueilta. Hulevesien imeyttämisen ja käsittelyn suunnittelussa on sovellettava kaupungin hulevesiohjelmassa pohjavesialueille laadittuja periaatteita.

ASEMAKAAVOITUS

Hankkeen suunnittelualue Lielahden asemalta Ylöjärven rajalle on kokonaisuudessaan asemakaavoitettua. Nykyinen rata-alue sijoittuu neljän voimassa olevan asemakaavan (nro:t 6208, 6209, 7202 ja 7112) alueelle. Kaavat ovat lausunnon liitteenä (liitteet 1-4). Kaavoja ovat eteläisimmästä pohjoisen suuntaan:

Porintien ympäristön asemakaavan muutos, nr:o 6208, (27.6.1985, ei 9.10.1968 kuten selostusosassa on mainittu). Rata valtion rautateiden aluetta (LR).

Lielahden asemakaavan muutos, nr:o 6209, (7.11.1984, ei 27.6.1985 kuten selostusosassa on mainittu). Rata rautatiealuetta (LR).

Ryydynpohjan asemakaavan muutos, nr:o 7202, (19.1.1994). Rata rautatiealuetta (LR).

Lamminpää-Ryydynpohjan asemakaavan muutos, nr:o 7112, (1.2.1993). Rata rautatiealuetta (LR).

Rata-alue rajautuu pääosin kaupungin omistamaan maa-alueisiin tai valtion omistamaan liikennealueeseen (kt65). Lielahden kohdalla rata-alue rajautuu kuitenkin myös yksityisomistuksessa oleville kiinteistöihin. Rata-alueen rajojen tarkistukset kohdistuvat pääosin valtion ja kaupungin omistamiin alueisiin. Myllypuron eritasoliittymän eteläpuolella ratakäytävän laajentaminen edellyttää asemakaavoittamista yksityisille liikekiinteistöille.

Hiedanrannan ja Lielahden muuttuvilla alueilla on tulossa vireille tai vireillä lukuisia asemakaavamuutoksia eri suunnitteluvaiheissa. Tällä hetkellä Tampereen puolella Lielahdessa suunnittelualueelle sijoittuu yksi vireillä oleva asemakaava, Asemakaavamuutos nro 8896, Paasikiventien liikennejärjestelyt, vaihe II. Suunnittelualue käsittää noin kahden kilomerin pituisen liikenne- ja rata-alueen Pölkylänniemestä Lielahden. Kaavaprosessia edistetään samanaikaisesti katu- ja tiesuunnittelun kanssa. Rata-alueen rajausta tullaan tarkistamaan Paasikiventien siirron takia. Osuus Lielahdesta Ylöjärven rajalle (vaihe III) asemakaavoitetaan myöhemmin. Asemakaavan muutos nro 8862, Paasikiventien liikennejärjestelyt, vaihe I, on saanut lainvoiman 9.10.2023.

Ryydynpohjassa on tulossa vireille kaavoitusohjelman mukaisesti asemakaavamuutos rajautuen alustavasti rautatiealueeseen, Myllypuronkatuun ja Ylöjärven kaupungin rajaan. Asemakaavassa tehdään aluevaraukset mm. käynnissä olevan Lielähti-Ylöjärvi -raitiotien hankesuunnitelman mukaisesti raitiotierataa, rautatien ja kantatien 65 ylittävää siltaa sekä raitiotien varikkoa varten.

Väyläviraston Traficomille valmistelemassa hyväksymisehdotuksessa mainittu toimenpide, jossa ”Tampereen kaupunki käynnistää yleissuunnitelman kanssa ristiriidassa olevien

asemakaavamuutosten laatimisen, jotta ne ovat yhdenmukaisia laadittavan ratasuunnitelman kanssa” on kaupungin näkökulmasta mahdollinen. Kuitenkin suunnitelmien ja asemakaavoituksen sisältöä tulee tarkasti yhteensovittaa.

LIIKENNEJÄRJESTELMÄSUUNNITTELU

Lielähti-Hiedanrannan alueen osalta on ensiarvoisen tärkeää, että tarvittavat alikulut tulee suunnitella ja ottaa huomioon tarkemmin jatkosuunnittelussa ja toteuttaa yhtäaikaaisesti Paasikiventien muutosten ja kaksoisraiteen rakentamisen kanssa. Lisäksi Epilän alikulkuyhteyttä nykyisen sähkölaitoksen läheisyydessä pidetään tärkeänä jatkosuunnittelussa. Asukkailla kävelyn ja pyöräilyn yhteydet sekä radan estevaikutuksen vähentäminen ali- ja ylikuluilla ovat merkittävä asia mm. joukkoliikenteen saavutettavuuden kannalta. Myös ilmastovaikutusten näkökulmasta näiden liikennemuotojen edistäminen on tärkeää.

Lielähti-Hiedanrannan alueella asukasmäärän kasvaessa radan ja kantatien yhteismelujen vaikutusten arviointi tulevien asukkaiden suhteen on tärkeää ja tulisivin jatkossa suunnitella kattava melusuojaus kokonaisuutena, eikä erikseen erillisille hankkeille. Myös melusteiden vaikutukset ekologisiin yhteyksiin on arvioitava ja esitettävä mahdollisia lieventämistoimenpiteitä.

Yleissuunnitelman mukaan Lielahden tunneli nostaa kantatien 65 tasausta nykytilanteesta noin 0.4–0.5 m, joka heijastuu kantatien 65 aluevaraussuunnitelman mukaisen ratkaisun toteutukseen voimakkaimmin siten, että aluevaraussuunnitelmassa ramppi Lielahdenkadulta kantatielle 65 kohti pohjoista vaatii enemmän tilaa kuin aluevaraussuunnitelmassa on esitetty.

Yleissuunnitelman mukaan hanke lisää junaliikenteen ennakoitavuutta ja mahdollistaa tehokkaamman aikataulutuksen, mutta suora vaikutus matkustajalle jää pieneksi. Positiiviset vaikutukset kohdistuvat pääosin tavaraliikenteeseen, sillä tavaraliikenne väistää yleisesti henkilöliikennettä, jolloin häiriöt radalla korostuvat erityisesti tavaraliikenteen toiminnassa. Lisäksi kaksoisraide Lielahden ja Ylöjärven liikennepaikkojen välillä mahdollistaa paikallisjunaliikenteen edistämistä Tampereen ja Ylöjärven välillä niin päätettäessä.

Yleissuunnitelmassa esitetyt huolto- ja pelastustiet sijoittuvat osin voimassa olevien asemakaavojen vastaisesti ja yksityisille kiinteistöille. Selostusosassa ei ole kuvattu näiden teiden rakentamisen vaikutuksia suhteessa nykyiseen maankäyttöön tai asemakaavatilanteeseen. Huolto- ja pelastusteiden sekä jalankulun ja pyöräily-yhteyksien suunnittelu ja toteutus edellyttävät yhteensovittamista sekä nykyiseen että tulevaan maankäyttöön ja asemakaavoitukseen. Lielähti-Ylöjärvi raitiotien hankesuunnitelma on käynnistynyt ja valmistuu keväällä 2027.

VASTINE TAPON MUISTUTUKSEEN

Tampereen kaupunki on saanut yhden muistutuksen (muistutus nro 1) koskien laadittua Lielähti-Lakiala kaksoisraide, yleissuunnitelmaa. Muistutuksen on esittänyt Tampereen seudun polkupyöräilijät ry.

Tampereen kaupunkiseutu on laatinut seudun kuntien kanssa yhteistyössä Pyöräliikenteen tavoiteverkko ja laatutaso raportin vuonna 2022 (raporttiluonnos 1.8.2022). Työssä on päivitetty Tampereen kaupunkiseudun pyöräliikenteen pääreitit vuosille 2030 ja 2050 ja tavoiteverkkoja vastaavat seudulliset kehittämisperiaatteet. Työssä on erityisesti tarkasteltu seudullisten pääreittien linjauksia ja laatutasotavoitteita, ja sovitettu niitä kuntien pääreitteihin. Viime vuosina myös seudun kunnissa on suunniteltu pyöräliikenteen verkkoja, ja monissa seudun kunnissa, myös Tampereella, on hyödynnetty seudullisten pyöräliikenteen pääreittien määrittelyä. Seudulla on tehty viime aikoina pyöräliikenteen verkkosuunnitelmia, joissa on jo tunnistettu uudet suunnitteluohjeet ja -perusteet. Tämä raporttiluonnos muodostaa lähtökohtia seudullisten pääreittien ja niiden laatutason huomioiseksi seudun suunnittelussa ja kehittämisessä. Seudullisesti koordinoitun kehityksen tavoitteena on laadukkaan ja johdonmukaisen pyöräliikenteen verkon muodostuminen ja kestävä liikenteen edistäminen.

Tampereen kaupunki on laatinut pyöräilyn tavoiteverkkoa yllä mainittujen periaatteiden mukaisesti. Tavoiteverkko on merkitty myös lainvoimaisiin yleiskaavoihin. Tampereen kaupungin pyöräilyn tavoiteverkon mukainen seudullinen pääreitti Ylöjärven suuntaan kulkee kantatie 65 (Vaasantie) varrella eikä kaupunki näin ollen näe tarpeelliseksi kehittää toista seudullista pääreittitasoista yhteyttä radanvarressa.